

מיסודה על ישיבת שבי חב

הכרזת
שמי ישראל
כ' אדר

בת יפתח

שופטים פרק י ח

וירצצו וירצצו את בני ישראל בשנה שהיא שמנה עשרה שנה את כל בני ישראל אשר בעבר הירדן בצרף האמר אשר בגלעד:

רד"ק - בשנה ההיא - פירשו המפרשים כמו מהמשנה היא כי מה טעם בשנה ההיא שמנה עשרה שנה ויתכן לפרש כי בשנה ההיא לחצום ורעצום ושמנה עשר שנה העצום כימה בשנה ההיא וחסר וי"ו השמוש מן שמנה כמו שמש ירח והדומים להם:

רש"י פסוק טז - ותקצר נפשו בעמל - לביכול לא הי' רחבת מקום לסבול ולכנס שם צרה שהא' לו בעמל ישראל:

רלב"ג - והנה קצר רצון הש"י מהושיע אותם תשועה שלימה כמו הענין בתשועות הקודמות בסבת עמל ישראל. אמר זה על דרך דברה תורה כלשון בני אדם, שהם כאילו סבבו לש"י עמל ויגיעות להצילם ולשוב להצילם פעמים רבות, מצד היותם שונים במרים ככלב שב על קיא ובכאילו הלאוהו על זה. או עמל עמל מעטן שקר וכלב כמו עמל ואון וירצה בזה כי בסבת השקר והכזב שבחר בו ישראל והוא עבדם אלהים אחרים קצר רצון הש"י מהושיע אותם תשועה שלימה כמו הענין בתשועות הקודמות ולזה לא אמר להם בזה הענין:

בראשית פרק יט, ל-לח

ועל לוט מצער וישב בקר ושתי בנותיו עמו כי ירא לשבת בצער וישב בצערה הוא ושתי בנותיו ותאמר הבכירה אל הצעירה אבינו זהו איש אין בארץ לבוא עלינו לדור כל הארץ. לכה נשקה את אבינו יין ונשכבה עמו ונחיה מאבינו זרע: ותישקו את אביהן יין בלילה הוא ונבא הבכירה ותשקב את אביה ולא ידע בשכבה ובקומתה ויהי ממסרת ותאמר הבכירה אל הצעירה הן שכבתי אמש את אבי לשקוני יין גם הלילה ובאי שכבי עמו ונחיה מאבינו זרע: ותישקו גם בלילה ההוא את אביהן יין ותקם הצעירה ותשקב עמו ולא ידע בשכבה ובקומתה ונתקרו שתי בנות לוט מאביהן: ומלך הבכירה בן ופקרא שמו מואב הוא אבי מואב עד היום: והצעירה גם היא ילדה בן ופקרא שמו בן עמי הוא אבי בני עמון עד היום:

שמואל ב פרק יב, ל - ויקח את עטרת מלכם מעל ראשו ותשקהה פניו וקב ואכן יצרה ונתה על ראש דוד ושלל העיר הוציא הרבה מאד:

עבודה זרה דף מד - א"ר יהודה אמר רב: עדות הוא לבית דוד, שכל הראוי למלכות הולמתו, וכל שאינו ראוי למלכות אין הולמתו. [מלכים א' א] ואדניה בן חגית מתנשא לאמר אני אמלוק - אמר רב יהודה אמר רב: שמתנשא להולמו ולא הולמתו.

שופטים פרק יא, א - ויפתח הגלעדי היה גבור סיל והוא בן אישה זונה וילד גלעד את יפתח: **רד"ק** - ובתרגום של תוספתא דא היא נימוסא הות בישראל מלקדמין דלא מיסתחרא אחסנתא משבטא לשבטא ובכן לא הוה יכל גברא למיסב איתתא דלא משבטא וכד הות איתתא דרחמא גברא דלא משבטתא הות נפקא מבי נשא בלא אחסנתא והוה אנשי קרון לה פונדקיתא דרחימת גברא דלא משבטתא וכן הוה ליה לאימיה דיפתח

מדרש תנחומא פרשת בחוקתי סימן ז באותה שעה כעס עליו הקב"ה, אמר הקב"ה אילו יצא מביתו כלב או חזיר או גמל יקרבי לפני, זימן לו הקב"ה בתו, שמאמר והנה בתו יצאת לקראתו: "ויהי כראותו אותה", והלא פנחס היה שם, והוא אמר לא אוכל לשוב, אלא פנחס אמר: אני כהן גדול בן כהן גדול אשפיל עצמי ואלך אצל עם הארץ? ויפתח אמר: אני ראש שבטי ישראל, ראש הקצינים, אשפיל עצמי ואלך אצל הדיוט? מבין שניהם אבדה אותה עלובה. ושניהם נתחייבו בדמיה - פנחס נסתלקה ממנו רוח הקדש, יפתח נתפזר עצמותיו, שמאמר ויקבר בערי גלעד:

תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף צב עמוד ב

א"ל רבא לרבה בר מרי, מנא הא מילתא דאמרי אינשי: מטייל ואזיל דיקלא בישא גבי קינא דשרכי? אמר ליה: דבר זה שנוי בבבאיים, דכתיב: "ויתלקטו אל יפתח אנשים רקים ויהיו עמו"

תענית דף ד - אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: שלשה שאלו שלא כהוגן, לשיים השיבוהו כהוגן, לאחד השיבוהו שלא כהוגן, ואלו הן: אליעזר עבד אברהם, ושאלו בן קיש, ויפתח הגלעדי. אליעזר עבד אברהם - דכתיב +בראשית כ"ד+ והיה הנערה אשר אמר אליה הטי נא כדך וגו', יכול אפילו חגירת אפילו סומא - השיבו כהוגן, ונדמנה לו רבקה. שאלו בן קיש - דכתיב +שמואל א' י"ז+ והיה האיש אשר יבנו יעשרנו המלך עשר גדול ואת בתו יתן לו, יכול אפילו עבד, אפילו ממזר - השיבו כהוגן, ונדמן לו דוד. יפתח הגלעדי - דכתיב "והיה היצא אשר יצא מדלתי ביתי", יכול אפילו דבר טמא השיבו שלא כהוגן - נדמנה לו בתו.

רש"י דברי הימים ב פרק לה פסוק כה

ויתנס לחוק - כשמזדמן להם שום צער ובכיה שהם מקוננים ובונים על המאורע הם מזכירים זה הצער עמו דוגמא בתשעה באב שמזכירים קינות על ההרוגים בגזירות שאירעו בימינו כן יבכו על מות יאשיהו דוגמא (שופטים י"א) ותהי חק בישראל וגומר (שם) לתנות לבת יפתח הגלעדי ארבעה ימים בשנה:

ג. היחש של כנסת ישראל ליחידה הוא משנה מכל היחידים של כל קבוצת לאמי ליחידיו. כל הקבוצים הלאמיים נותנים הם ליחידהם רק את הצד החיצוני של המהות, אבל עצם המהות זה שואב כל אדם ממשמת מל, ממשמת אלהים שלא באמצעות הקבוצה, מפני שאין להקבוצה חשיבה אלוהית, שמגמה אלוהית עצמית שרונה בתוכה לא כן בישראל, הנשמה של היחידים נשאבת ממקור חי העולמים באוצר הכלל, והכלל נותן נשמה ליחידים אם יעלה על הדעת להנתק מהאמה, צריך הוא לנתק את נשמתו ממקור חייתה, וגדולה היא משום כך ההתקוות, שקל יחיד מישראל נזקק להכלל, והוא מוסר תמיד את נפשו מבלי להיות נקרע מהאמה. מפני שנשמה ותקונה העצמי דורש כן ממנו.

ה. הצמאון להבלע כלו ברוח ישראל צריך הוא להתגבר. לחשב ישראליות, להרגיש ישראליות, לחיות חיים ישראליים, לראות בשמחת ישראל, זאת היא מגמה עצמה גבוהה ורחבה, מלאה טל חיים של קדש, מבודלת מרגש דגמתה אצל אמות העולם, שרפוד בתרבה שנאת הבריות ורשעה בלא אידאל קדש פנימי. הצמאון לרוח האמה צמאון הוא לדי, לאור תורה, לישר, לחכמה, ולכל טוב ונעלה.

ו. אדם מישראל שהוא רוצה לזכות לאור חיים באמת, צריך הוא שיסכים להיות שותף עצמו בכנסת ישראל בכל לבו בכל חושיו וכחותיו הנשמיים והרוחניים, שישים את מגמת חייו לקנות לו לפי היכולת שבגדו את המדות הישראליות ואת הידיעות המיוחדות לישראל, שראש לכלן היא התורה בכל רחבה בכל סעיפיה.

(א/כ)

מועדי ראיה פרק כז

עטרת המלוכה, שהיא היא "המכה בפטיש" של ההמלכה, נלקחה כשלל מבני עמון, והיא שימשה שם מקודם לעבודה-זרה, וכך מפורש בספר שמואל ב' (יב, ל): "ויקח את עטרת מלכס מעל ראשו", ופירש"י: "ועבודה זרה שלהם מלכס שמה" (עיין ע"ז מד, א; זוהר בראשית דף קי, ב), וצורת נחש – נחש העמוני – היתה חקוקה על העטרה הזאת (זוהר שם, דף קעג, א), "ותחיל על ראש דוד" – שהיתה העטרה הולמת את ראשו של דוד המלך, עשויה כמידתו ותואמת לו. וכל כך למה? כי מלכות בית דוד – "דוד מלך ישראל חי וקיים" (ר"ה כה, א) – נועדה להמליך את הקב"ה בעולמו, ולכן צריכה היא להפוך טמא לטהור ולתקן את קליפת עמון, ולהעלותה לנועם ד' – להפוך את ארסו המחשיך של נחש למשפט המאיר של חשן, ונלקחה אפוא עטרת העבודה הזרה ממקומה, הוצאה ונגאלה מגלותה, ונטהרה ונתקדשה "בראשו של מובח", בראשו של נשם-זמירות-ישראל, שמסר נפשו במלחמותיו למען כלל ישראל, והקדיש את שלל מלחמותיו לגבוה, לבנות בית לדי בירושלים.